

פרוטוקול מס' 7/א

מישיבה של ועדת החינוך והתרבות, שהתקיימה ביום
ד', כ"ב בכסלו, תשט"ז - 7.12.55
בשעה 8.45

ב. כ. ח. נ.

- חברי הוועדה: ש. פרסיץ - היו"ר
 ס. ארם
 פ. זוארץ
 ד. נצר
 ס. טנה
 א. רזיאל-נאור
 י. רפאל
 א. תלמי

טוזמנים: ד"ר אבידור - המנהל הכללי של משרד החינוך
 מר שריד - המשנה למנהל הכללי של משרד החינוך
 גב' סטנר - היועצת המשפטית של משרד החינוך

סדר-היום:

- א. בעיות שנתעוררו לאחר ביטול שכר-הלימוד
 בגני-הילדים לגילאי חמש;
 ב. אי-תשלום משכורת לסורים ברשת החינוך העצמאית;
 ג. שביתת התלמידים בבית-החינוך לעוורים.

=====

היו"ר ש. פרסיץ:

אני פותחת את הישיבה.
 בין יתר הדברים החשובים שעלינו לדון בהם
 ישנם 7 סכתבים מהורים אשר לא רק שילמו על-חשבון האגרה בגני-ילדים,
 אלא אף חתמו על שטרות לכל השנה ועתה הם שואלים מה עליהם לעשות בקשר
 עם שטרות אלה, לאחר שבוטל שכר-הלימוד בגנים לגילאי חמש. ישנם
 הורים המבינים כי הכספים אשר שילמו לא יוחזרו להם והם אף מקבלים זאת
 באהבה. אולם ישנם הורים הסתנגדים אף לכך ותובעים את החזר הכסף.
 בינתיים פנו אלינו גם מעיריות שונות ושאלו אם נדיווננו על המצב
 החדש שנוצר לאחר ביטול שכר-הלימוד בגנים לקחנו בחשבון את חלקן של
 העיריות באגרה זו. העיריות טוענות כי ועדת התקציב אשר ליד ועד
 החינוך היתה תמיד טובעת איזה אחוז מסכר-הלימוד על העיריות להעביר
 למשרד החינוך בתור השתתפות במשכורת הגננות ואילו החלק הנותר היה
 נשאר בקופת העיריות לכיסוי הוצאות החזקת הגנים. עיריית תל-אביב, למשל,
 היתה מעבירה למשרד החינוך 55% מהכספים שגבתה. הוא הדין ביחס לעיריית
 רמת-גן, ואילו בעיריות אחרות היה אחוז ההשתתפות קטן יותר.

ברצוני להציע למשרד החינוך כי יקח דברים עם
 המשרד הנוגע בדבר כדי לקבוע איזה אחוז מהכסף שכבר נגבה יכולות העיריות
 להשאיר בקופותיהן ואילו את העודף יש להחזיר להורים אשר שילמו או
 לזקוף אותו על חשבון המסים הרגילים המשתלמים לעיריות.

מר שריד:

ברצוני להעיר תחילה כי עיריית תל-אביב היתה
 מעבירה למשרד החינוך לא 55% מהכסף שגבתה,
 כי אם 55% ממשכורת הגננות. הגביה לא ענינה אותנו, מפני שהכספים נכנסו
 לקופת העיריה ומשרד החינוך קיבל רק חלק מסויים. כמובן שהעיריות
 פטורות עתה משלום אחוז זה, ולהבא לא נקבל מן מאוסה.
 משכורת הגננות תשולם מאוצר המדינה ובתקציב הנוסף בו דנים עתה בכנסת
 ישנם סכומים לכיסוי המשכורת עד אפריל 1956. בתקציב לשנת הכספים
 החדשה יופיע סכום נכבד למטרה זו.

מר שריד:

הרשויות המקומיות טוענות כי הכסף אשר גבו מן ההורים עבור הלימוד בגנים כיסה את חלקן במשכורת הגננות אשר היו חייבות להעבירו למשרד החינוך, וכך כיסו חלק מהוצאות של החזקת הגנים כמו תשלום לעוזרות, שכר-דירה, ריהוט וציוד. כאשר הוטל בזמנו תשלום שכר-לימוד בגנים לא היו הרשויות המקומיות מרוצות מזה דאף טענו כי גביית התשלום מהווה גורם מסכסך בינן לבין ההורים. על כן היינו בטוחים כי הרשויות המקומיות ישמחו לביטול האגרה, אולם עתה מתברר כי שכר-הלימוד היווה עבורן מקור לכיסוי החזקת הגנים, בעוד שלא היה להן ואין להן מקור כזה לכיסוי הוצאות החזקת בתי-הספר, והוצאות אלו מופיעות בתקציב הרגיל של הרשויות המקומיות.

אני מתאר לעצמי כי הקושי אשר נוצר לאחר ביטול שכר-הלימוד נובע מכך כי הרשויות המקומיות, בהכניח את התקציב לשנת הכספים 1955/56, לא ידעו כי שכר-הלימוד יבוטל בספטמבר 1955 ועל כן לא הכניסו לתקציב הרגיל סכומים מתאימים להחזקת הגנים. כאשר הרשויות המקומיות פנו אלינו בענין זה, אמרנו שאם הקושי הוא פורמלי גרידא משרד הפנים בוודאי יאפשר לכל רשות מקומית הזקוקה לכך להגיש הצעת תקציב נוסף. אולם אם הקושי אינו פורמלי גרידא, כי אם כספי, יש למצוא דרך לגביית הסכומים הדרושים, והרי בכל רשות מקומית מדברים כיום על העלאת המסים או על גביית מסים נוספים.

העיריות פנו למשרד הפנים וביקשו כי נוסף על תשלום משכורת הגננות תשתתף הממשלה עד אפריל 1956 בסך של חצי מיליון לירות בהחזקת הגנים. עד כמה שידוע לי התעניין משרד הפנים בשאלה זו, אולם קיבל מהנוצר תשובה כי אין כל סיכויים לכך שסכום כזה יינתן. במקום זה הוסכם שתקום ועדה בינמשרדית המורכבת ממשרד הפנים, ממשרד החינוך והתרבות, ואם איננו טועה, גם ממשרד האוצר וועדה זו תכרר אם ישנן רשויות מקומיות בחשלות אשר אינן יכולות להוציא עתה כספים להחזקת הגנים. באם תמצאנה רשויות מקומיות כאלו יתכן כי להן תינתן הקצבה מקופת המדינה. אולם ברור כי כאן המדובר לא בעיריית תל-אביב, חיפה ומקומות דומים להן. במידה שבתקציבי העיריות האלו לא יימצאו סכומים להחזקת הגנים, תוכלנה להגיש לאישור תקציב נוסף, בכל אופן, לא יתכן להפלות בין בית-ספר לבין גן-ילדים. אולם הרשויות המקומיות מתעלמות מכך והיו מקרים שאף תבעו פרעון שטרות.

אנחנו מצדנו עונים לכל הפונה אלינו כי אין חייבים לפרוע את השטרות ואם העיריות יתבעו את ההורים לדין - עליהם להתדיין עם העיריות.

אנחנו מוכנים להכיר בכך שהעיריות יגבו תשלומים מסויימים עבור שירותים מיוחדים שיסופקו בגני-ילדים כמו ריתמיקה, או שירות רפואי - דוגמת השירותים הניתנים בבתי-ספר. תשלום עבור שירותים כאלה לא יעלה על פרוטות לחודש, כי בעוד שבבתי-הספר עיקר התשלום עבור השירותים המיוחדים הוא על ספרים, אין צורך במתן ספרים בגני-ילדים. יש להניח שתשלום עבור שירותים מיוחדים בגנים יסתכם לכל היותר ג-6 לירות לשנה לכל ילד.

היו"ר ש. פרסיץ: נסתפק באינפורמציה ששמענו עתה ואני אף אענה לפונים ברוח דבריו של נציג משרד החינוך.

בזמנו הגיע אלינו מכתב בלתי-חתום מאת מורי אגודת-ישראל. הוועדה לא רצתה לספל בו הואיל והיה זה מכתב אנונימי. עתה זכינו לקבל מכתב נוסף כזה. האם חברי הוועדה חושבים כי על הוועדה לדון במכתב אשר בשלח בלתי-חתום, או שמא צריך לספל בענין זה משרד החינוך?

דעתי היא שכדאי היה כי הוועדה תספל בענין הנזכר במכתב, וזה רק מטעם אחד: ברצוני להזכיר בהזדמנות זו למשרד החינוך את חוק החינוך הממלכתי ואת הטעיף בו הודן בחינוך העצמאי. בזמן האחרון הגבי רואה כי משרד החינוך מבלה יחס יוצא מן הכלל כלפי החינוך העצמאי; בכל מקום ניתנים לבתי-ספר של אוגדת-ישראל בניבים. כמו כן בתקציב הנוסף שהוגש עתה לכנסת מופיע סכום מיוחד למען החינוך העצמאי. כיצד מתישב כל זה עם הוראות התקנות אשר הותקנו על-אישור חוק החינוך הממלכתי והטורות כי תמיכת הממשלה בחינוך העצמאי לא תעלה על 66% מכלל ההוצאות לחינוך זה? והרי הגנים של אגודת-ישראל הם למטה מכלל ביקורת ואילו את בתי-הספר אין כלל להזכיר. על מה, אם כן, מבזבזת המדינה כספים?

היו"ר ש. פרסיץ: על כן יש צורך להסב את תשומת-לבו של משרד החינוך לכך כי אהדתה של ועדת החינוך והתרבות לא תהיה בתונה לו אם ילך בדרך של הרס החינוך המסלכתי ועידוד החינוך העצמאי.

י. רפאל: עד כמה שידוע לי, פרצה שביתה/בבתי-ספר של אגודת-ישראל. ברצוני לדעת מהו המצב לאמיתו ומאיזה חודש לא שולמה מסכורת המורים. אם אמנם קיים פליגור בתשלום המסכורות חייב משרד החינוך להתערב בדבר, מפני שגם רשת החינוך העצמאי נהנית מתמיכתה הכספית של הממשלה, ועל כן יכולה הממשלה להתנות תנאים.

אשר לדבריה של יו"ר הוועדה, הרי ידוע לי על הסכם עם החינוך העצמאי, לפיו תגדיל הממשלה את הקצבתה לחינוך זה מ-66% ל-75%. מסופקני אם הסכם זה יבוצע עוד בשנית התקציב הנוכחית, אולם הוא ללא ספק יקויים בשנת הכספים הבאה. אני כשלעצמי שמח להתפתות רשת חינוך זו.

האם ישנה אפשרות להזמין לזרועה - לא על-יסוד המכתב האנונימי וללא קשר עמו - באי-כוח של רשת החינוך העצמאי? כדאי היה להזמין מפני ששמעתי כי להם יש טענות כלפי משרד החינוך. כן כדאי היה לשמוע את הטמונה במשרד החינוך על החינוך העצמאי.

מר שריד: אני הנני מספל במשרד החינוך באיגוד העצמאי. הנה שומעים אנו מצד אחד כי יחסינו לחינוך העצמאי הוא יחס ליברלי מאד. מצד שני אומר הה"כ רפאל כי שמע מחוגי אגודת-ישראל יש להם טענות כלפי משרד החינוך. נכון הוא שיחס שלנו אליהם הוא יחס ליברלי ואת המוטל עלינו אנו מבצעים בכל שפת החוזים. בתחילה השתתפה הממשלה בחינוך העצמאי ב-60% בלבד. לאחר מכן החליטה הממשלה על העלאת ההשתתפות ל-66% ואף זאת בוצעו. אנו נותנים כיום לרשת החינוך העצמאי 66% ממסכורת המורים ואת השליש הנוסף משלים תורכז לחינוך עצמאי. אך נוסף לכך אנו משתתפים גם ב-66% בהוצאות ההחזקה במקומות בהם בתי-הספר מוחזקים על-ידינו. ישנן עיריות הנותנות רק 66% מהוצאות ההחזקה וישנן הנותנות 100%, וזה במקומות אשר אינם מוחזקים על-ידינו.

חודש-חודש שילמנו לאגודת-ישראל את חלקנו ואף נתנו להם מקדמה על-חשבון ההשתתפות בתקופה בה נמצאה רשת החינוך העצמאי במחוקה גדולה. המקדמה היתה בגבולות של 70,000 לירות ואנו רוצים לנכותה עד סוף שנת כספיים זו. אולם, על אף העובדה כי אנו משלמים את ההשתתפותנו במסכורת המורים מדי חודש בחודשו, אין המורים גאים על שכרם. רק לפני שבועיים קיבלו מורי אגודת-ישראל את מסכורת חודש יולי, והרשת חייבת להם מסכורת עבור 4 חודשים. אפשר לומר כי המורים של אגודת-ישראל מגלים סימנים של קדושת-השם מסש. אמנם ישנה מצדם התמרמרות מוצדקת, אך אין לדבר על שביתה, מפני שאין שביתה. הם אמנם מכריזים על רצונם לשבות, אך אינם מוציאים זאת לפועל. מועצת גדולי התורה אסרה על המורים לשבות, מפני שאסור להשכיח את התלמידים בלימודי קודש. על כן מצאו המורים דרך והם השביתו רק את לימודי חול, כמו חשבון ועברית. אולם מפילו שביתה חלקית זו לא פרצה בכל בתי-הספר של אגודת-ישראל.

הן בגלל הלחץ של סבקר המדינה והן בגלל יזמתנו-שלנו הודענו להנהלת המרכז לחינוך עצמאי כי לא נעביר אליהם את דמי ההשתתפותנו אם הם לא ימצאו דרך לסילוק החוב למורים. בתי-ספר של אגודת-ישראל הם בתי-ספר מוכרים ושר החינוך רשאי ליטול הכרה מכל בית-ספר כזה אם נוכח לדעת כי אין לבית-הספר יסוד כספי. תשובת מרכז החינוך העצמאי על הודעתנו היתה כי אנו צודקים אמנם, אולם אם ניתן כסף המצב יוטב. עיכבנו לשבועיים-שלושה את תשלום חלקנו במסכורת ספטמבר ודורשנו כי מרכז החינוך העצמאי יבוא לידי הסדר עם המורים. בעקבות זה קיבלנו מהמרכז לחינוך עצמאי מכתב טמטי מאד אשר לא סיפק אותנו. אולם ראינו שככל שאנו מעכבים את תשלום דלקנו במסכורת המורים מצבם מחמיר והולך. על כן החליט שר החינוך הקודם להעביר אליהם את ההקצבה לספטמבר וביבתיים אולי יגיעו לידי הסדס עם המורים.

או.

מר שריד:

השבוע התקיימה פגישה בין שר החינוך לבין הרב לווין וסוכם כי משרד החינוך יעביר למרכז החינוך העצמאי את ההקצבה למשכורת אוקטובר ותוך שבוע ימים יזמין משרד החינוך לפגישה מיוחדת את נציגי מרכז החינוך העצמאי ואת נציגי מרכז הסורים של אגודת-ישראל כדי לנסות להגיע לידי הסכם. נקבע כי לאחר שנעביר את ההקצבה לאוקטובר יקבלו הסורים את משכורת אוגוסט. זאת נוספת כי החוב יסתכם במשכורת של חדשיים. אנחנו נהיה מעין מתווכים ונשתדל כי שני הצדדים יגיעו לידי הסכם שתוך שלושה-ארבעה חדשים יקבלו הסורים כבר את המשכורת השוטפת פלוס תוספת על חשבון החוב ואילו הסורים יתחייבו לא לתבוע תשלום פיגורים נוספים. אם לא יגיעו הצדדים לידי הסדר נראה מה יש לעשות. כרגע אנו מעוניינים רק בזה שהסורים העובדים בבתי-ספר של אגודת-ישראל לא ירעבו ללחם.

היו"ר ש. פרסיץ:

כדי להבטיח שהסורים יקבלו את משכורתם הייתי מציעה כי משרד החינוך יעביר את ההקצבה לא למרכז החינוך העצמאי, אלא באמצעות בנק בפישרין לסורים.

ד. רפאל:

הנני שומע כי תוך שבוע צריכה להתקיים פגישה בין משרד החינוך לבין נציגי מרכז החינוך העצמאי ונציגי הסורים של אגודת-ישראל. לכן אני מציע כי לא נתערב לעת-עתה בעניין, אלא נשמע תחילה דין-וחשבון מהפגישה.

היו"ר ש. פרסיץ:

אינני חושבת כי הוועדה יכולה לסכל הצעה זו. משרד החינוך נושא-ונותן עתה גם נציגי שני הצדדים והייתי רוצה כי לקראת הסמא-ומתן תהיה לו הודעה-דעת של הוועדה בעניין זה.

אינני רואה בעין-יפה את טיפוחה של רשת חינוך עצמאית, אשר הוכיחה גם מבחינה אדמיניסטרטיבית את אי-כושיה המוחלט לכלכל את ענייניה באחריות. אם ישנם הורים הרוצים לתת לילדיהם חינוך מיוחד לפי רוחם - יעשו זאת על-חשבונם הם, אולם הצ'יבור הרחב אינו חייב לשלם בגלל זה יותר ממה שמוכן ויכול לשלם. קודם-כל יש לספח את רשת החינוך הממלכתי.

הצתי היא שמשרד החינוך יבטיח קודם-כל כי אותה ההקצבה בסך 66% הניתנת על-ידו לא תכנס לקופת אגודת-ישראל, אלא תשורייין לתשלום המשכורת המלאה לסורים. כמו כן חייב משרד החינוך להבטיח כי לעומת 66% הניתנים על-ידו תתן אגודת-ישראל 34% מקופתה.

דבר שני - אין להגדיל את השותפותו של משרד החינוך בקיומה של רשת החינוך העצמאית רק מתוך רחמנות והתחשבות במצבם של מורי רשת זו.

א. רזיאל-נאור:

בזמנו, כאשר הוטכם על הקצבה של 66%, דובר על כך כי היא תכלול בוטף למשכורת גם תשלום עבור שירותים סוציאליים. מה המצב בעניין זה כיום?

ד. נצר:

בדרך כלל אני תמימת-דעתי עם יושבת-הראש. כחברי-כנסת אשר נתנו ידם להקמת החינוך הממלכתי עלינו לדעת מה אנו רוצים: האם רצוננו הוא כי הרשת העצמאית תפתח או שתקבל סוף-סוף את מרות הממשלה. מדינת ישראל היא מדינה חפשית וכל אחד יכול לשלוח את ילדיו למוסד חינוך הרצוי לו, אם ברצונו להקנות לבניו חינוך מיוחד חייב הוא לשאת בהוצאות, ואף זה בתנאים מסויימים.

אני חושבת כי משרד החינוך חייב להקפיד על כך שאנשים העושים מלאכתם בהוראה יקבלו את שכרם. אך משרד החינוך חייב אף בלמעלה מזה. הוא חייב להקפיד על איכותם של אותם הסורים ועל השכלתם, מפני שהם מחנכים את אזרחיה העתידיים של מדינת ישראל. משרד החינוך חייב לוועת ולבדוק מהי צורת החינוך המוקנית לילדים במוסדות החינוך העצמאי ומהי צורת המוסדות האלה. הדבר אמר לגבי מוסד שאינו נהנה מתמיכה כספית של הממשלה ועל אחת כמה וכמה חייב כך להיות במוסדות שתמיכת משרד החינוך בהם מסתכמת או עתידה להסתכם ב-75%. במקרה כזה חובת ההתערבות המוטלת על משרד החינוך היא רבה מאד.

ברצוני עוד לציין כי כל אלה אשר שמחו להקמת החינוך הממלכתי אינם רואים בעין יפה כל התפתחות של רשת החינוך העצמאי.

נוספת

ג. צברי:

מה הם הנימוקים אשר גרמו להגדלת אחוז ההשתתפות
ברשת החינוך העצמאי?

הינ"ר ש. פרסיץ:

הוחלט על הגדלת ההשתתפות לאור מצוקתה הכספית
של אגודת-ישראל.

י. רפאל:

אינני חושב שהתקיים כאן עתה ויכוח על החינוך
העצמאי ועל כן אינני רוצה להכנס לבעיה זאת.
אולם אני דואג מאד לגורל המורים ברשת החינוך העצמאית. מטיבה זאת אהיה
סוכן לקבל את עמדתה של יושבת-הראש שאם לא תובטח משכורת מלאה למורים
אלה, תועבר אליהם במישרין לפחות ההקצבה של משרד החינוך.
כן אני מציע כי לא נחווה לעת-עתה את דעתנו
בפרשה זאת, הואיל והיא נמצאת במיפול משרד החינוך, אלא נמתינ שבוע-שבועיים.

הינ"ר ש. פרסיץ:

אין אנו קובעים כאן דעה סופית, אלא רק
מחורים את דעתנו למען תת הדרכה סטטיסטית
למשרד החינוך בבואו לנהל משא-ומתן בענין המשכורות. לכן צריכה הוועדה
להחליט כי יש להבטיח שלפחות ההקצבה הניתנת על-ידי משרד החינוך
כהשתתפות במשכורת המורים באמת תגיע אל המורים ולא תוצא לצרכים אחרים.
אולם לא התכוונתי כי משרד החינוך יעביר את ההקצבה במישרין למורים,
אלא הצעתי היא שההקצבה תושלש בידי גורם שלישי - למשל בידי הרב הראשי -
ומשכורת המורים לא תשולם עד אשר לא תעביר אגודת-ישראל את חלקה בה,
וזאת כדי שיהיה ברור לכולם כי לא משרד החינוך אלא מרכז החינוך העצמאי
מטפל במשכורת מורי אגודת-ישראל.

ד"ר אבידור:

למעשה, אנו דורשים אותם הדברים אשר דיברה
עליהם יושבת-הראש. אין אנו עומדים על-כך
שמורי אגודת-ישראל יקבלו שני שלישים ממשכורתם; אנו מצמידים על-כך
שיקבלו את המשכורת המלאה. אין אנו סומכים בענין המשכורת על הודעותיו
של מרכז החינוך העצמאי, אלא אנו דורשים כי ימצאו לנו את גליונות
המשכורת החתומים בידי המורים, הואיל ולא קיבלנו את הגליונות עיכבני
את הקצבתנו למשכורת ספוטמבר ואוקטובר. עד כה הועברו אלינו גליונות
משכורת חתומים לחודש יולי. הודענו למרכז החינוך העצמאי כי נעביר את
ההקצבה לחודש אוקטובר בתנאי שתוך שבוע תובטח אלינו הצעה משותפת של מרכז
החינוך העצמאי ושל מרכז המורים שלהם אשר באה להבטיח את תשלום המשכורת
המלאה שלא שולמה עד כה. אם לא יגיעו שני הצדדים לידי הסכם כזה ואף
לא יעבירו אלינו את גליונות-המשכורת של החודש שעבר לא ניתן את
הקצבתנו לחודש הבא.

חג"כ רפאל אמר כאן שלמרכז החינוך העצמאי

ישנן טענות כלפי משרד החינוך. נכון שהיו טענות באלו וטענות-כך נתנו
להם ספרעה בסך 70,000 לירות. המרכז לחינוך עצמאי תבע מאתנו להשתתף
גם בתשלומים להטבת התנאים הטובים של המורים ובביטוח הלאומי.
בידרנו את השאלה עם היועץ המשפטי של הממשלה ואת כל אשר חייבים היינו
לשלם - שילמנו. אולם הטענות שלא המרכז לחינוך עצמאי הן אחרות. בתו-ספר
רבים של אגודת-ישראל נמצאו במסך חדשים בתהליך של הכרה מפני שלא מילאו
אחד התנאים האלמנטריים הנדרשים מבית-ספר מוכר. לאחר שמילאו תנאים אלה -
הכרנו בהם והתחלנו לשלם את חלקנו במשכורת המורים. אולם מרכז החינוך
העצמאי דרש מאתנו כי נשלם את ההקצבה גם באופן רטרואקטיבי, עבור החדשים
אשר קדמו להכרה. לכך אין אנו מסכימים. כן תבע מאתנו מרכז החינוך העצמאי
להשתתף במסיגורים שלהם. בדקנו את רמת הסמינרים, הכרנו אחד מהם, ולו
אנו בותנים את ההקצבה. אולם המרכז לחינוך עצמאי תובע כי ניתן הקצבה
גם לשני הסמינרים האחרים שלא הכרנו בהם שעבורם, בוודאי לא נשלם.
טענות אחרות אין.

עתה עומדים אנו על כך שתוך שבוע יועבר אלינו
נוסח הסכם מפורש בין מרכז החינוך העצמאי לבין מרכז המורים ברשת זו
בדבר תשלום המשכורת המגיעה למורים.

או.

ד"ר אבידור: כבר בחדשים האחרונים של שנת הלימודים הקודמת היה קיים פיקוח על בתי-ספר של אגודת-ישראל, ועל אחת כמה וכמה קיים פיקוח כזה בשנת לימודים זו. לפני שנה קיימנו סכרו על משרת ספק לברי-ספר של אגודת-ישראל ומהטעמים אשר ענו על הסכרו נבחר סר שולמן. סר שולמן מבקר בבתי-ספר של אגודת-ישראל ומוסר לנו דיונים וחשבוניות מפורטים מהנעשה בהם, אנחנו נעמוד על-כך שכל הפגמים הן הפדאגוגיים והן האדמיניסטרטיביים, יתוקנו. יש לזכור כי רוב המורים בבתי-ספר של אגודת-ישראל הם סורים מאושרים, אשר אושרו בזמנו על-ידי משרד החינוך כסורי הזרם.

בעיית גני-הילדים של אגודת-ישראל היא באמת בעיה כאובה, אולם קיימת גם בעיית הגנים הפרטיים ו תקווים לספל השנה בכל הפרשה הזאת.

חברי-הוועדה הביעו כאן רגשי שמחה או רגשי צער באשר להתפתחותה של רשת החינוך העצמאי. אנחנו, נציגי משרד החינוך, איננו רשאים להביע את עמדתנו בענין זה, כי הגדלת אחוז ההשתתפות בקיום הרשת העצמאית נתונה להחלטת הממשלה ולא להחלטתו של משרד החינוך.

היו"ר ש. פרסיץ: יתכן מאוד כי סורי אגודת-ישראל אושרו בזמנו על-ידי משרד החינוך, אולם יש לזכור כי באותם הימים אושרו הרבה מאוד סורים בלתי-מוסמכים ו יורים אלה לא עמדו עדיין בבחינות סילואים ולא סילאו אחר התבאים הנדרשים סטורה טוב.

א. רזיאל-נאור: קופת-החולים הלאומית פנתה אל משרד החינוך בקשר לשילום עבור השירותים הסוציאליים של סורי אגודת-ישראל. מה היה גורלה של פניה זו?

סר שריד: תביעה להשתתפות בשירותים הסוציאליים יכולה לבוא רק מהמרכז לחינוך עצמאי ולא מקופת-חולים איזו שהיא. המרכז פנה אלינו בתביעה לתשלום עבור הביטוח הלאומי וסילמנו את ולקנו. אולם הממשלה החליטה כי התשלום יחול רק משנת כספים זו ואילו המרכז לחינוך עצמאי דורש תשלום דטרואקטיבי. בכלל, כשאני פניה שהיא של המרכז לחינוך עצמאי בדבר מתן כספים מתקבלת על-ידינו הם תובעים סיד גם תשלום דטרואקטיבי ואינם מפסיקים לתבוע גם כאשר אנו עונים תשובה שלילית.

אשר ל בריה של חב"כ רזיאל-נאור - לא קיבלנו כל תביעה להשתתפות במס המקביל.

היו"ר ש. פרסיץ: אנו מבקשים את משרד החינוך לסטור לנו דין-וחשבון על הפגישות בינו לבין נציגי מרכז החינוך העצמאי. כן מבקשת אני שמשרד החינוך יראה את הנוכחות שהתנהל כאן היום כהדרכה באשר להלך-הרוח של חברי הוועדה בשאלה הנדונה.

עתה עוברים אנו לבעיה אשר כבר היתה בסיפולה של הוועדה בכנסת הראשונה והשניה - בעיית בית-החינוך העוורים.

בזמנו קיבלנו מכתב מתלמידי בית-החינוך לעוורים ומכתב זה נתברר כי על אף חקיקת חוק מיוחד לניהול מוסדות ציבוריים נשארו המבוגרים בבית-החינוך לעוורים. והרי בדרך כלל מספיק אם ישאר בבית-החינוך אפילו רק מבוגר אחד כדי להדעיל את האווירה ולגרום לאותם הדברים המתגלים בגד עינינו. אתה קיבלנו מכתב נוסף מהתלמידים. קבלת מכתב כזה הנה כשלעצמה עובדה מחרידה מבחינה חינוכית, אבל אם קיים נוסף לכך אף שמץ של אמת בדברים שנאסרו בו מחריד הענין שבעתים. לאחר קבלת מכתבם השני של התלמידים קיבלנו - ללא פניה מצדנו - מכתב מאת סורי המוסד, ברצוני להקריא לחברי הוועדה את שלושת המכתבים.

(קוראת את מכתבי התלמידים מיום 16.11.55)
מיום 25.11.55 ומכתב המורים מ-6.12.55)

אנו עושים, אם כן, שוב באותה הפרשה המבישה בעוד שוועדת השירותים הציבוריים טרם החלה בפעולתה. אני חושבת כי מתפקידנו לשאול את משרד החינוך מה בדעתו לעשות בענין השביטה והסגב הכללי במוסד. יחד עם זאת עלינו להזמין את הנאמן הציבורי למוסדות צדקה ואת נציגי משרד הסעד כדי לשאול מה הם עושים למען הוצאת המבוגרים מן המוסד.

גב' סטנר:

הנאמן הציבורי למוסדות צדקה אינו מספל בהגשת משפטים נגד המבוגרים אשר מסרבים לפנות את המוסד, משום שלפי חוק לניהול מוסדות צדקה נותן בית-המשפט צו ניהול לשנה אחת בלבד. לפני שנה נתן בית המשפט צו לניהול בית-החינוך לעוורים, אולם בינתיים חלפה השנה והמוסד חזר להנהלתו העצמית. בית-החינוך לעוורים הנו מגודה לפי החוק העותומני והוא מתנהל כיום כפי שהתנהל לפני מלן הצו.

הוצאת המבוגרים בדרך משפטית מחייבת הגשת משפט נגד כל אחד מהם. אמנם הוגשו תביעות נגד המבוגרים וחלקם אף יצאו מן המוסד. אך נתקלנו במקרה שהשופט סירב להוציא פסק-דין לפינוי, מפני שלדעתו לא ניתן שיכון אלטרנטיבי מתאים. הדבר דורש תיקון החוק. ישנם משפטים נגד מבוגרים אשר טרם נסתיימו ועל כן האנשים לא הוצאו. זהו הצד הפורמלי של הבעיה. אם חברי הוועדה רוצים פירוט-יתר אוכל להגיא זאת לישיבה הבאה. על הצד האחר של הבעיה יענה בוודאי מר שריד.

מר שריד:

אני אינני מספל במישרין בבית החינוך לעוורים ואינני מכיר בדיוק את בעיותיו. אולם אני שואב את ידיעותי עליו מגב' ברט, שהנה מנהלת המחלקה לחינוך מיוחד. אני שומע מגב' ברט במשך כל השנים כי המוסד הזה לא יבוא על תיקונו כל עוד יימצאו בו מבוגרים אשר סיימו כבר את לימודיהם. ישנם במוסד מבוגרים הנמצאים יחד עם הילדים ובמקום להיות בית-חינוך לעוורים הפך המוסד להיות מקום מגורים להם. יתכן שיש צורך להקים מקום מגורים לעוורים, אלא שאז יש צורך לפתוח בנפרד בית-ספר לילדים עוורים. שני דברים ביחד אינם יכולים להתקיים במוסד אחד.

אשר לחיים הפנימיים במוסד ולהאשמות התלמידים, הרי במידה שדיברתי עם גב' ברט על כך הנני חושב כי יש בהאשמות אלה הרבה מן הטיילוף ההגזמה. המכתבים גם לא נכתבו על דעת התלמידים אלא על דעת המבוגרים. אנחנו נתקלים בקשיים גדולים בפתרון בעיית המוסד, מפני שיש לנו כאן עניין עם אנשים אומללים. בכלל, השתלט בארץ מנהג משונה מאד: כאשר רוצים לבצע משהו מכריזים על שביחת-רעב וכאשר פורצת השביחה נוצרת מיד דעת-קהל לטובת השובתים ודבר זה מעורר לעתים לעשיית מעשים אשר לא ייעשו.

אינני מכיר את פרטי-הפרטים של הבעיה, אך כאשר דיברתי עם מנהל משרד הסעד שמעתי מפיו כי משרדו עשה מאמצים גדולים מאד כדי לסדר את המבוגרים במקום אחר בתנאים טובים, אך המבוגרים האלה אינם מוכנים לקבל כל סידור המוצע להם. הם חשים שיכולים לטחוח ויתורים שונים ועל כן אינם מפנים את המוסד. גם כאשר מוצא כבר פסק-דין פינוי קשה מאד להוציאם לפועל, מפני שפורצת מיד שביחת-רעב ונוצרת דעת-קהל המעוררת את השובתים.

כאשר פרצה שביחת התלמידים החליטה הנהלת בית-הספר בהסכמת גב' ברט, על הוצאת התלמידים השובתים מן המוסד. ההנהלה הודיעה להורי התלמידים שיקחו את ילדיהם הביתה, מפני שהילדים באו למוסד כדי ללמוד ואם אינם לומדים - אין להם מקום במוסד. ההורים השתדלו לשכנע את הילדים, מתוך שיתוף-פעולה עם המוסד, ואלה אשר לקחו את הילדים הביתה החזירום לאחר ימים מספור.

מתוך 90 תלמידים הנמצאים במוסד שובתים כנראה רק כ-30. אלה הם התלמידים המבוגרים יותר, מגיל 12 עד 18 שנה. הניסוק הדשטי לשביחתם היא הדרישה להרחקת מנהל המוסד.

לדעתי טוב תעשה ועדת החינוך אם תודיע לשובתים שאינה מזדהה עמם ואינה משלימה עם גישה כזאת. הוועדה צריכה להודיע לתלמידים כי עליהם לחזור ללימודים ובמידה שיש להם תביעות נגד הנהלת המוסד יברר משרד החינוך - המפקח על המוסד - את התביעות האלו ויתקן את הטעון תיקון.

על דעת הנהלת בית-הספר ומשרד הסעד הוגשה לבית-המשפט בקשה למתן צו להרחקת המסייתים והעניין מתברר עתה. כדאי היה כי הוועדה תזמין לאחת טישיבותיה הקרובות את גב' ברט ואת נציג משרד הסעד כדי לשמוע פרטים על הבעיה.

י. רפאל:

אני יודע במקצת מה נעשה במוסד הזה ולכן הייתי מציע להפריד בין הבעיה של הרחקת המבוגרים לבין העניין האקסואלי של שביחת התלמידים. הבעיה הראשונה יגעה מאד

או.

י. רפאל:

ולא במהרה תבוא על פתרונה. התערבותי פעם בענין זה, כמסר עוד לא הייתי חבר ועדת החינוך והתרבות. בזמנו הקציבה החברה מגדל-אור כספים להקמת בנין חדש לעוורים, אולם עירייה אחרת הציעה לחברה תנאים טובים יותר והבנין הוקם לא בירושלים, מסיבה זו אין עתה אפשרות להקים בירושלים בנין נוסף ועל כן מתקשה משרד הסעד בפעולתו. דיברתי עם גב' ברט וגם לדעתה אין שני המוסדות יכולים להיות בירושלים.

אשר לשבת התלמידים, היתה אנלי משלחת של שני תלמידים ותלמידה אחת - כולם בגיל 16 - 17. טשיחתי אתם קיבלתי את הרושם שאין לעבור על דבריהם לסדר-היום. נכון שישנה במכתב הגזמה רבה, אולם אנו יודעים שמקרים כאלה קורים והם תובעים טיפול מיוחד. טנהלו הנוכחי של המוסד עבד פעם עם פושעים אעירם ויתכן כי אין לו הגישה המתבקשת במוסד מעין זה. על כן אני בודע שאין לעבור על דברי התלמידים לסדר-היום. (היו"ר ש. פרטיץ: לא היתה הצעה כזאת.)

אני מציע בירור השאלות שעוררו התלמידים והייתי מבקש כי משרד החינוך יקיים את הבירור לא בצינורות הרגילים.

ד. נצר:

ועדת השירותים הציבוריים הקדישה בזמנו שעות רבות לטיפול בבית-החינוך לעוורים. כרבע אין ועדת שירותים קיימת ועל כן ישנם שני משרדים משלתיים - משרד הסעד ומשרד הבריאות - אשר אינם זוכים לטיפול מצד ועדה הוועדות הכנסת. אולם גם ועדת החינוך ושאיית להזמין אליה את נציגי שני המשרדים ולשמוע את דעתם.

אני מצטערת לומר כי בעיית בית-החינוך לעוורים היא מסובכת מדי וקשורה עם בעיות אחרות כך שלא נוכל להציע כאן הצעות לגילת. אולם יש להחליט אם מוסד זה קיים כבית-ספר לילדים ואז אסור שיימצאו בו אנשים למעלה מגיל 18. מכתבי התלמידים הדאיגו אותי מבחינה זאת שישנם במוסד מבוגרים אשר נוחשים בין הילדים ומעוררים בלבם שאלות ומפקות אשר אסור כי יחשבו עליהם. נניח אפילו שיפתרו את בעיית המבוגרים הנמצאים כיום במוסד, אך מה יהיה גורלם של אלה אשר יטיטו את הלימודים במוסד תוך הזמן הקרוב? כיום נמצאות במוסד מספר נשי פסיכופטיות והן מעורבות בין הילדים. מצב כזה אין לסבול. מטוב משרד החינוך יכול להודיע כי הוא סובר את המוסד במוסד חינוכי, ואז הוא ייהפך למוסד למקרים סוציאליים. אולם שני הדברים ביחד אינם יכולים להתקיים.

אינני מוכנה להגן תמיד על פעולותיו של משרד הסעד, אבל בטקרה זה עלי לומר שמשרד הסעד עשה את המכסימום כדי לספק את צרכי המבוגרים שרצו לפנותם מהמוסד. הוקמה גם ועדה מצומצמת של ועדת השירותים והיא טיפלה בבעיה והתערבה בדברים שאין על חברי-כנסת חובה לספל בהם. למבוגרים הוצע שיכון מתאים בטלביה, הציעו להם הלוואות, כלכלה ודאגה לבטחונם ולפרנסתם בעתיד. אולם הם לא קיבלו כל זאת. אמנם נכון כי יש לנו באן ענין עם אנשים אוטללים, אבל לא יתכן שבגללם ייהרס מוסד חינוכי אשר יכול להכשיר אנשים לחיי חברה תקינים. אם אין החוקתיים מספיק לשם פינוי המבוגרים, יש למצוא את הביטוי החתיקתי המתאים לכך. מצד שני, אם לא יוצאו את המבוגרים, יש לפנות את הילדים מן המוסד.

אני בודעתו של מר שריד כי הוועדה צריכה להודיע לתלמידים שעליהם לחזור ללימודים, ואילו משרד החינוך צריך לבדוק אם המורים והמנהל מתאים לתפקידיהם.

א. רוזיאל-באור:

גם אני נפגשתי עם נציגי השובתים ולאחר-מכן, ביזמתי הפרטי, נפגשתי עם מר פדרבוש אשר הגיב אתו את זקן טורי המוסד, מר מקלר. גם הרושם שלי הוא כי אי-אפשר לעבור על הדברים לסדר-היום, אם כי ברור שיש בהם הדבה מן הגוזמה. הרושם שלי הוא כי האווירה במוסד נעכרה באופן כזה שאסור לנו להשאיר אדישים לדבר אפילו שעה קלה. שורש הרע הוא באי-הוצאת המבוגרים מן המוסד. מר מקלר סיפר לי כי העובדת הסוציאלית במקום התחילה להכין את הקרקע כדי שהבגיע התלמידים לגיל 18 תהיינה כבר הצעות מתקבלות על דעתם להעברתם לטקום אחר. אולם חודש ימים לאחר שהתחילה לטפל בדבר ולבקר בבתי הילדים

א. רזיאל-נאור:

פרצה שבייתה מפני שהילדים חשבו שעומדים להוציאם בקרוב מן המוסד. ברור כי המבוגרים הסיתו את הילדים ואמרו להם כי היום רוצים לפנות את המבוגרים ואילו סחר או מחתריים יפנו גם את הילדים. לא ברור לי אם משרד הסעד עשה את הכל לטען להוציא את המבוגרים מן המוסד או שנשאר באמצע הדרך. אני גם מטילה ספק בחוקים לעת-מצוא, מפני שחוקים המכוונים למקרים פסויימים לא תמיד מכסים את הנקודות הדרושות. נדמה לי כי משרד הסעד מחוייב לעשות מאמץ עליון כדי לפתור את בעיית המבוגרים.

משיחתי עם מר פפירבוש קיבל רושם אחר לגמרי מזה המתקבל מהמכתב. ראיתי אותו במוסד בעבודתו פעמיים מספר, כן ראיתי אותו כאשר בא לבית אחד ידידי לקחת את ילדתם למוסד. לא היה עולה על דעתי שאפשר להאשימו בדברים אשר הואשם בהם על-ידי התלמידים. אולם אם כבר נוצרה במוסד אווירה מורעלת יש ראשית להודיע לתלמידים כי יחזרו ללימודים וכי משרד החינוך בוודאי יחקור בזה. אולם לדעתי גם ועדת החינוך צריכה לבוא למוסד ולנהל את החקירה בעצמה, אולי דווקא מפני שהוטחו בפני הנהלת המוסד האשמותאלו. מר פפירבוש אמר לי במפורש כי הנהלת המוסד והמורים רק ישטחו אם תבוא משלחת מטעם הכנסת לחקור את המצב ולהוציא את מסקנותיה. דבר זה רק יסייע לטיהור האווירה במוסד.

א. תלמי:

ברור כי את המבוגרים יש להרחיק מן המוסד על אף כל הקשיים הקשורים בזה, כשם שהצליחו להעביר את הבנות לנתניה. הייתי מציעה לא להפריד בין השביתה לבין הוצאת המבוגרים, אלא לטפל בשני הדברים בד בבד.

אשר לשביתה עצמה, איני חושבת כי 5 תלמידים יכולים לאלץ עשרות תלמידים לשביתה, אפילו אם נאמר לילדים שעומדים להוציאם מן המוסד, מתקבל על דעתי שבכל זאת יש דברים בגו. יתכן מאד כי הדברים במכתב מוגזמים. אולם אפילו אם רק אחת מן הדוגמאות היא נכונה יש לחקור את הדבר. יתכן מאד כי הילדים הוציאו את המנהל מכליו ועל כן עשה מה שעשה. אך הילדים צריכים להרגיש שיש מי שמתעניין בהם ומבין לרוחם. על כן יש לוטר לתלמידים שהם חייבים להפסיק את השביתה, אך יחד עם זאת להודיע להם כי תקום ועדה ציבורית אשר תשמע מכל אחד מהם מה יש לו לומר.

אני חושבת שיש גם לראות מהי ההכשרה שמוסד זה מקנה לתלמידיו על-מנת שיוכלו לאחר סיום הלימודים לצאת לחיים תקינים ולעבוד, והרי ישנם דברים רבים מאד שהעוורים מסוגלים לעשותם.

אני מציעה שתקום ועדה מטעם הכנסת אשר תפגש עם התלמידים, תשמע את טענותיהם ותביא לנו את מסקנותיה. רק באופן כזה אפשר לטהר את האווירה העכורה שנוצרה במוסד.

ר. צברי:

אין ספק כי האווירה במוסד הנה בלתי-חינוכית ולא יתכן שאין סיבות לכך. נכון שאריך להוציא את המבוגרים מן המוסד ואם היתה ועדה אשר בדקה באופן אובייקטיבי את כל התנאים שהוצעו למבוגרים ואשר מצאה את התנאים מתאימים ומבטיחים לאנשים גם בעתיד בטחון ופרנסה בסביבתם החדשה, הרי יש לעשות את הכל כדי להוציאם מן המוסד ואפילו בכוח.

אולם מצד שני אינני מקבלת את הדעה כי רק המבוגרים אשמים ביצירת האווירה בעכורה במוסד. לא כל המורים הם צדיקים וגם הם עלולים לצאת מכליהם. מה גם כאשר יש כאן ענין עם ילדים חסדי-ישע ואילו המורים הם רובם פיקחים. אינני רוצה להאשים איש, לא את המנהל ולא את חבר המורים, אבל אני חושבת שיש לחקור את ההאשמות. הוצע כאן כי ועדה סיוחלת תבוא למוסד ותחקור את הילדים. אינני חושבת שילדים ירגישו עצמם חופשיים בכתלי המוסד ויש אולי למצוא מקום אחד כדי לחקור. יתכן כי אין החקירה צריכה להעשות על-ידי חברי-כנסת כי אם אולי על-ידי הנאמן הציבורי לצרכי צדקה. אגב, אני חושבת שיש לבקש מבית-המשפט שיוציא מחדש צו אשר יעמיד את המוסד תחת השגחתו של הנאמן הציבורי.

א.ו.

ט. ארם:

בעיית המבוגרים היא בעיה חמורה מאד ומטובה ואם נרצה לספל בנת אחת גם בה וגם בענין השביתה, לא יוסדר אף דבר אחד. אגב, אני חושב ש"ב נצח"א צדקה ביותר באסרה כי עשו את כל הטאטצים להוצאת המבוגרים. למבוגרים היו נימוקים אישיים כאשר התנגדו להוצאתם. אולם אינני רוצה להכנס עתה לבעיה זו.

אשר למכתב של התלמידים - אפילו אם יש בו רק שמץ ל אמת, גם זה מספיק. עם כל ההנחה שהדברים הם מוגזמים לא יתכן כי תתקבל תמונה שמצד אחד הכל אור ומצד שני - אפלת צהרים. אין הדבר כך על כן הופלאתי לשמוע את מר שריד כאשר הציע לפתור את הבעיה בדרך אדמיניסטרטיבית. אני כמעט משוכנע שהדברים הרבה יותר חסירים מאשר נראה לעין והרושם שקיבלה חה"כ רוזיאל מפגישה עם מר פודבוש רק מחזק אותי בדעתי זו. לפעמים רושם נפלא טוביח בדיוק את ההיפך.

ועדת החינוך צריכה לראות את הילדים ולסמוע מה בפיהם. לא רצוי לאשות זאת במוסד, ואני חושב ששרד החינוך צריך להזמין את הילדים אליו, אולי לערוך מסיבה, וחברי הוועדה יהיו נוכחים אותה שעה. אני יודע כי שרד החינוך ישא באחריות לטיפול בענין, אבל טכיוון שהמכתב הופנה אלינו אינני רוצה להסתפק בהעברת הטיפול לידי שרד החינוך.

אשר לבעיית המבוגרים, אני מציע שתקים ועדה משותפת של ועקת החינוך וועדת השירותים הציבוריים וועדה זו תדון בשאלות הפתרון לבעיה זו, תוך התחשבות בנימוקי המבוגרים.

היו"ר ש. פרסיץ:

ברצוני להודיע קודם-כל לחברים כי המוסד הזה אינו מוסד רשמי. הוא הזקם על-ידי הישוב הוותיק לפני שנים רבות. נתגלו בו אי-סדרים רבים, לאו דווקא כספיים, והאנשים אשר ניהלו את המוסד עשו זאת באופן לבבי מאד ועל-ידי כך הביאו את המוסד לידי הסתבכות. כך שאנשים אשר הוכשרו במוסד לא רק לחיים תקינים, אלא גם לאפשרות של פרנסה טובה ואשר מרוויחים כסף רב בשבתם במוסד מטרבים לפנותו. נכון שאדם בל-סום מתקשר לסביבתו קשר חזק יותר מאשר אדם בריא. גם המונט הפסיכולוגי משהק כאן תפקיד לא-קטן ויש להתחשב בו. יתכן כי יש להקים בית-מחסה מיוחד לעוורים, אם כי רבים המתנגדים לכך וטוענים כי מוטב לתת להם לחיות חיים נורמליים. לאחר שקיבלו את ההכשרה הדרושה. הוזמן לארץ אחד המומחים הגדולים לחינוך עוורים, ד"ר כהן מהולנד, אשר בארצו עומד בראש מוסד גדול לחינוך עוורים ועצמו עוור. ד"ר כהן עמד על המתרחש כאן מבחינה חינוכית והציע תיקונים שונים, אולם כתנאי ראשון העמיד את הפרדת המבוגרים מהילדים. הפניסיה בבית-החינוך לעוורים צריכה לשמש לאיכסון ילדים אשר לומדים בבית-הספר ואשר ימצאו בה עד גיל 18. אם ההפרדה לא תבוצע ייפסדו הילדים האלה כתוצאה משהייתם במוסד יחד עם המבוגרים לבעלי-סום גם מבחינה פסיכית.

באותו הזמן נכנסנו יחד עם שרד הסעד לכל הבעיה, ובהתחשב בכל מקרה ספציפי הצענו מה שהצענו. לא קל היה לאסוף את הכספים הדרושים להידור האנשים ולא קל היה למצוא שיכון מתאים. אך ההצעות לא נתקבלו. אסרו כאן שאם ניתנה למבוגרים הכשרה מתאימה יש להוציאם מן המוסד. אילו אפשר היה לעשות זאת היה שרד הסעד מבצע זאת מזמן. אולם קרה לעתים שבקשת הפינוי הונשה לא בסדר ולכן נדחה הפינוי לשנה. כן חשוב כאן המונט הפסיכולוגי המספיע על השופט, אשר גישתו לבקשות פינוי בגד אנשים אלה שונה מגישתו למקרים אחרים. הוא רואה רק את הפרט ואינו רואה את האסון אשר פרט זה מסיל על הכלל. ברור כי אין להשתמש את פינוי המבוגרים ולישיבה הקרובה יש צורך להזמין את נציגי שרד הסעד כדי לדון אתם על כך. ברצוני להוציא מלב הנוכחים את ההדגשה כאילו אפילו אחד מהמבוגרים שרוצים לפנותם אינו מוכשר להרוויח את לחמו.

נאמר כאן כאילו אין עשן גלי שריפה. אין להתיחס למטרה זו כאל חק בל-יעבוד. אמנם הילדים האלה הם טובי-גורל. אולם אנו איננו חיים בחלל ריק. אם שרד החינוך שלנו הוא שרד שאין להתיחס אליו באסון, הן מבחינה אנושית והן מבחינה חינוכית, אהיה היחיד אשר אתבע את חילופי האנשים העומדים בראשו. אבל עד הנה לא שוכנענו כי אנשים אלה אינם מתאימים. בראש הסדר לחינוך מיוחד עומדת גב' ברט אשר לה לב ועין של אם והיא יודעת את לב טובי-הגורל האלה לא פחות מכל אדם שהיה לו הכבוד להבחר לכנסת. אינני מתנגדת לכך שחברי הוועדה יבקרו בכל

או.

היו"ר ש. פרסיץ:

מוטות החינוך ויעמדו על הנשמה בהם. אולם ביקור בבית-החינוך לאווררים
לאחר קבלת המכתב הזה, פירושו הדיסט הסוסד הזה מבחינה חינוכית והורדת
הפרסטיג' של משרד החינוך. אסור לנו לעשות זאת כל עוד איננו
משוכנעים שמשרד החינוך לא עשה את כל הסוסל עליו. היה מקרה - המקרה של
בית היתומים דיסקין - כאשר דרשתי שהוועדה תתערב בדבר. אולם אני חושבת
כי במקרה זה עלינו לחכות לטיפולו של משרד החינוך.

אבקש אם כן את משרד החינוך שבישיבה הבאה,
לאחר בדיקת הסצב, ימסור לנו על השתלשלות הדברים. יחד עם זאת אזמין את
נציגי משרד הסעד כדי לשמוע מה בפיהם. לילדים אכתוב כי הם בטמאים במוסד
הדואג ללימודיהם ולהכשרתם בחיים וכל הפסקת לימודים רק מבטאה להם בזק
רב. משרד החינוך המפקח על מוסד זה ומטפל בו בוודאי דואג וידאג לסדרים
מתאימים ולכן אני מציעה להם לחזור ללימודים. אסיים את המכתב בדברי
ברכה.

ג'ר אבידור:

בעקבות דברי יושבת-הראש, ברצוני לבקש את
הוועדה כי לא תקבל סיכום: לא לאחר שתסמע
בישיבה הבאה את דעתה של גב' ברט.

זו בוודאי זכותם ואף חובתם של חברי-הכנסת
לקבל משלחות. אבל בקשתי שטוחה לפניכם: היזהרו בקבלת משלחות תלמידים.
עצם העובדה כי משלחת של תלמידים נתקבלה על-ידי שני חברי-כנסת כבר עשתה
לה כנפיים והלך-הרוח בקרב התלמידים הוא כי הכנסת אתם ועל כן הם ינצחו.

א. רזיאל-נאור:

היו לי פקפוקים רבים בדבר קבלת המשלחת,
אולם החלטתי לקבלה הואיל ואלה ילדים מבית-
חינוך לעווררים. אבל לא נטעתי בלבם אף שמץ של תקווה. להיפך, אמרתי להם
כי ראשית עליהם לחזור ללימודים ואני אוכל אולי לבקש את ועדת החינוך כי
תעייין במכתבם.

מכיוון שאני יוצאת מתוך הבחנה כי סר פדרבוש
הוא רק בשר ודם ויתכן כי יצא סכליו ועל כן קרה שם דבר מה, הנני מציעה
כי תשלח למוסד ועדת משנה מטעם הוועדה שלנו, אני מציעה זאת לא מפני שאני
רוצה במר פדרבוש פסול וללא כל סתירה לגבי עבודתו של משרד החינוך.
אשר לאסון שלי במשרד החינוך ובגב' ברט - אסון זה בשאלה זאת נתון להם.

ר. צברי:

אני חושבת כי יהיה זה לטובת הנהלה המוסד.
אם משרד החינוך ישלח למוסד אנשים אשר יבדקו
את הסצב, ולאור דווקא אותם האנשים אשר בדרך כלל מטפלים במוסד זה.

א. תלמי:

בדברי לא היה שמץ של הבעת אי-אסון למשרד
החינוך ואם דיברתי על עדה ציבורית לא
איינתי מה צריך להיות אופיה. אמרתי רק כי לגבי הילדים צריכה זו להיות
ועדה ציבורית, אך יתכן שהיא תהיה מורכבת אף מאנשי משרד החינוך.

א. רזיאל-נאור:

אני מוכנה לוותר על כך כי יצביעו על הצעתי
בישיבה זו. אני יכולה להסתין לישיבה הבאה.

י. רפאל:

אהיה מוכן לא לתמוך בהצעת חה"כ רזיאל-נאור
בתנאי שמר שריד יבטיח לנו כי הוא עצמו
יטפל בעניין באופן דחוף. עם כל האסון שאני רוחש לגב' ברט, דעתי היא
כי אין הטיפול בעניין זה יכול עוד להעשות בצידורות הרגילים. מר שריד
מטילג טמונה על המוסד, אף כי לא בטישרין, ובבקש ממנו כי יטפל גבעיה
באופן דחוף.

היו"ר ש. פרסיץ:

אני חושבת כי אין מקום להצעתו של חה"כ רפאל.

ה ט ל ה

הצעת חה"כ רפאל כי סר שריד בעצמו יטפל
באופן דחוף בשביתת התלמידים בבית-חינוך
לעווררים - נתקבלה
(הישיבה נבעלה)